

УДК 657.1.01

ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРО ДОХОДИ І ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ БАНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ярина Петрушко

*Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м.Львів, проспект Свободи, 18
E-mail: petrushko.ya@gmail.com*

Основне питання, яке розкривається в статті “Достовірність інформаційного забезпечення про доходи і формування резервів банку: проблеми та шляхи їх вирішення”, описує інформаційне забезпечення доходів від кредитних операцій в Україні, як основу в процесу залучення клієнтів. Правильне та достовірне відображення реального доходу банку допомагає не тільки бути привабливим для клієнтів, але й забезпечує стабільність в конкурентному середовищі серед банків. Стаття розкриває нам вплив на банківську систему України правильного і детального бухгалтерського обліку і наголошує на важливості своєчасного виявлення неплатоспроможності банку, а також попередження процедури ліквідації банку.

Ключові слова: кредит, прибуток, кредитні операції, неплатоспроможність, бухгалтерський облік.

Введення ліквідаційної процедури в банку ситуація стресова, одночасно як для держави, так і для банку, а також для позичальників і вкладників. Наявності процедури ліквідації банку передують певні причини. Головною з яких є недостовірне інформаційне забезпечення.

Загальноновизнано, що правдивість, правильність та чесність зі сторони працівників банку при наданні інформації щодо своїх доходів та витрат клієнтам, має визначальну роль для стабільності та надійності банку. Від цього залежить його розвиток і зростання, а відтак має неабияке значення для стабільності банківської та економічної системи країни. Адже банки це ті суб'єкти господарювання, які забезпечують схоронність коштів клієнтів та обслуговують їх рух для розрахунків суб'єктів господарювання та фізичних осіб. Проблематикою питання доходів та резервів такі вчені, як Васюренко О.В., Проскуріна Н.М., Міщенко В.І. та Кіндрацька Л.М.

Однак, проблемою є не завжди достовірне відображення в бухгалтерському обліку доходів банку, з метою залучення більшої кількості клієнтів та фіктивного збільшення активів банку у балансі, що може бути причиною неплатоспроможності та ліквідації банку. Прикладом недостовірного відображення доходів банку є продовження нарахування процентів за кредитними договорами, умови про сплату

процентів за якими не виконуються належним чином. Тому важливо, насамперед уточнити поняття доходів банку.

Так, Васюренко О.В. дає наступне визначення поняттю «доходи банку» - «Доходи – це збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі зростання активів або зменшення зобов'язань, що спричиняють збільшення капіталу і не є внесками власників»³. Склад доходів банку конкретизує Міщенко В.І., та визначає, що «доходи банку складаються з: відсотків за надані кредити; відсотків, сплачених банками - кореспондентами; плати за розрахункове та касове обслуговування клієнтів; позитивної курсової різниці від операцій в іноземній валюті; доходів від операцій з цінними паперами; доходів від факторингових, лізингових, трастових операцій, інформаційних, консультаційних послуг; відшкодування клієнтами поштових, телеграфних витрат; доходів від участі в діяльності інших організацій та ін.»⁴

Доходами, згідно Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, що затверджені Постановою Правління Національного банку України № 255 від 18 червня 2003 року [3], є збільшення економічних вигід у О. В. Васюренко Облік і аудит у банках : навч. посібник . - К. : Знання, 2008.-623 [4] у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, які призводять до збільшення власного капіталу [5].

Активами, у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6], є ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому. Таке ж визначення поняттю «активи» дає і Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». У розумінні Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, що затверджене Постановою Правління Національного банку України № 23 від 23.01.2015р., «актив» - це активна банківська операція - операція з розміщення ресурсів банку, яка обліковується за активними балансовими рахунками банку або за активними рахунками позабалансового обліку⁷. До таких операцій належать усі види кредитних операцій, операції з розміщення коштів на кореспондентських рахунках в інших банках, операції з придбання цінних паперів, інші активні банківські операції, які включають нараховані за всіма цими операціями доходи. Фінансовий актив - будь-який актив, який є наданим кредитом, розміщеним депозитом, коштами банків у розрахунках, коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках, цінним папером, дебіторською заборгованістю, погашення якої здійснюватиметься з використанням грошей або іншого фінансового інструменту; Завдяки аналізу наведених законодавчих і наукових визначень, можна зробити однозначний висновок, що кошти розміщені банком у вигляді кредиту, є активом банку, який в подальшому принесе економічну вигоду (дохід, прибуток і т.д.). Визнані банком доходи і витрати відображають в обліку із застосуванням принципу нарахування та відповідності згідно з прийнятою 5 Постанова Правління НБУ № 255 від 18 червня 2003 року «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» 6 Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» 7 Постанова Правління НБУ № 23 від 23.01.2015 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» банком облікової

політикою. Разом з тим облік нарахованих доходів і витрат здійснюється не рідше одного разу на місяць а кожною операцією (договором) окремо.⁸ Вбачається, що процентні доходи за кредитами, які видані різним суб'єктам нараховуються періодично, та обліковують за рахунками класу №2, зокрема 2068 «нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання», 2078 «нараховані доходи за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані суб'єктам господарювання», 2088 «нараховані доходи за кредитами за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання» та інші, та кореспондують з рахунками класу № 6, а саме 6026 «процентні доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання», 6027 «процентні доходи за кредитами в інвестиційну діяльність, що надані суб'єктам господарювання», 6029 «процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання».

Нарахування та облік таких доходів здійснюється без врахування факту оплати чи прострочення платежу клієнтом. Зважаючи на дію такого принципу, показники балансу банківської установи в частині доходів можуть бути вагомо та неправдиво збільшені, не маючи правдивого підґрунтя, оскільки нараховані проценти, можуть бути не сплачені клієнтом своєчасно, а відповідно і передбачуваний дохід не буде отриманий банком у вигляді коштів, а лише обліковуватиметься на рахунках і відповідно потребуватиме формування резервів згідно з Постановою Правління НБУ № 23.

Однак, оскільки у відповідності до наведеної раніше Постанови, банк не коригує визнаний і відображений за рахунками класу 6 дохід на величину пов'язаної з ним суми несплачених нарахованих доходів, за якими немає імовірності щодо їх отримання, то сума такої дебіторської заборгованості визнається витратами банку шляхом формування резервів відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України. Банк формує резерв за дебіторською заборгованістю за іншими нарахованими та не отриманими доходами. 8 Постанова Правління НБУ № 255 від 18 червня 2003 року «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України» Своєчасне визнання зменшення корисності активу щодо якого мають місце події, які мають наслідком зниження такої корисності, є особливо важливим елементом ведення бухгалтерського обліку та є основним елементом запобігання неплатоспроможності та ліквідації банку. Точність та відповідність реаліям якості кредитного портфеля мають значний вплив на стабільність банківської системи та платоспроможність банку, а тому забезпечення виконання банками всіх принципів бухгалтерського обліку у відповідності до чинного законодавства є основою стабільності як банку так і економіки в цілому. До переліку нормативно-правових актів, якими регулюється порядок формування резервів та ведення бухгалтерського обліку відносяться: Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування та використання резервів під кредитні ризики в банках України, Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України та Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні операції в банках України.

Ці інструкції та положення, на відміну від законів, більш точно та детально регулюють дані операції, які мають пріоритетне значення. Глава 1 розділу 7 «Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та

формування та використання резервів під кредитні ризики в банках України”, зазначає, що банк має визнавати зменшення корисності фінансового активу або групи фінансових активів, якщо є об’єктивне свідчення зменшення їх корисності внаслідок однієї або декількох подій, які відбулися після визнання активу. Така подія (або події) має вплив (впливають) на попередньо оцінені майбутні грошові потоки від фінансового активу або групи фінансових активів, які можна достовірно оцінити. Процедура нарахування резервів за активними банківськими операціями була розроблена насамперед зокрема для запобігання штучному «роздуванню» балансових показників та з метою надання користувачам економічної інформації, складеної на підставі даних бухгалтерського обліку, точної, правдивою та обґрунтованою інформації про стан справ банку. Така інформація сприяла підвищенню курсу акцій, а також розширювала клієнтську базу з депозитами. Як відомо це вигідно менеджерам вищої ланки в банку і саме це стало однією із причин фінансової кризи 2008 р.

У відповідності до Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого Постановою № 23 Банк формує резерви за кредитами, наданими фізичним та юридичним особам (у тому числі банкам), які обліковуються за балансовими рахунками таких груп: 9 строкові вклади (депозити), що розміщені в інших банках; кредити, що надані іншим банкам; кошти на вимогу інших банків (активні залишки); кредити, що надані за операціями репо суб’єктам господарювання; кредити, що надані за врахованими векселями суб’єктам господарювання; вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб’єктами господарювання; кредити в поточну діяльність, що надані суб’єктам господарювання; кредити в інвестиційну діяльність, що надані суб’єктам господарювання; іпотечні кредити, що надані суб’єктам господарювання; кредити, що надані органам державної влади; кредити, що надані органам місцевого самоврядування; іпотечні кредити, що надані органам державної влади; іпотечні кредити, що надані органам місцевого самоврядування; кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам; фінансовий лізинг (оренда), що наданий фізичним особам; кредити, що надані за врахованими векселями фізичним особам; іпотечні кредити, що надані фізичним особам; кошти на вимогу суб’єктів господарювання (активні залишки); кошти на вимогу фізичних осіб (активні залишки); кошти небанківських фінансових установ (активні залишки). [9] Постанова Правління НБУ № 23 від 23.01.2015 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» Одночасно Банк не формує резервів за кредитними операціями між установами в системі одного банку та коштами, що перераховані Національному банку України. Банк на звітну дату розраховує розмір резерву за кредитом на індивідуальній основі як суму перевищення балансової вартості кредиту (без урахування суми раніше сформованого резерву) над теперішньою вартістю попередньо оцінених майбутніх грошових потоків за цим кредитом за такою формулою: [10]

$$Рінд = БВк - ТВк, Рінд - \text{сума резерву за кредитом};$$

БВк - балансова вартість кредиту, визначена банком відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку, без урахування суми раніше сформованого резерву;

ТВк - теперішня вартість попередньо оцінених майбутніх грошових потоків за кредитом, визначена банком відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку.

Під час визначення теперішньої вартості майбутніх грошових потоків за кредитом їх попередня оцінка здійснюється з урахуванням показника безризиковості активу, та коефіцієнта ліквідності забезпечення Банк під час розрахунку резерву за кредитними операціями враховує прийнятне забезпечення, якщо воно надано на строк не менший, ніж строк користування активом. Застава є прийнятним забезпеченням за одночасного дотримання таких умов: а) договором застави визначено право банку здійснити реалізацію застави або набути її у власність у разі невиконання боржником зобов'язань за договором про надання кредиту та/або порушення справи про банкрутство заставодавця; б) застава оцінена не вище ринкової (справедливої) вартості, яка має забезпечувати можливість продажу застави сторонньому покупцеві; [10] Постанова Правління НБУ № 23 від 23.01.2015 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» в) перегляд банком вартості предметів застави з урахуванням зміни кон'юнктури ринку та стану їх збереження здійснюється не рідше одного разу на дванадцять місяців для нерухомості, устаткування та транспортних засобів, одного разу на шість місяців - для іншого майна; г) наявність у банку документів, що свідчать про обтяження забезпечення на користь банку у відповідному реєстрі згідно з вимогами законодавства України. Забезпечення залежно від рівня ліквідності поділяється на п'ять груп. Зокрема до I групи належать: безумовні та безвідкличні гарантії/безвідкличні резервні акредитиви, що виконують функції фінансової гарантії: грошове покриття, що розміщене в банку-кредиторі на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови безперечного контролю та доступу банку-кредитора до цих коштів у разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором з урахуванням ризику перерахунку однієї валюти в іншу; державні цінні папери за операціями репо, які ґрунтуються на двосторонньому договорі між банком та його контрагентом про купівлю державних цінних паперів із одночасним зобов'язанням контрагента викупити державні цінні папери за обумовленою в договорі ціною та на обумовлену дату; предмети застави - майнові права на грошові кошти, розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку, за умови, що строк розміщення коштів не менший, ніж строк користування активом; іменні ощадні (депозитні) сертифікати, що випущені банком-кредитором, або майнові права на грошові кошти боржника чи майнового поручителя, що розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку-кредиторі, на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови безперечного контролю та доступу банку-кредитора до цих коштів у разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором; банківські метали, що перебувають на зберіганні в банку-кредиторі, чи майнові права на банківські метали, які розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку-кредиторі на строк, не менший, ніж строк користування активом, за умови безперешкодного доступу банку-кредитора до зазначеного предмета застави в разі невиконання боржником зобов'язань за кредитною операцією, що обумовлено договором; цінні папери, емітовані центральними органами виконавчої влади України; цінні папери, емітовані Національним банком України; облигації Державної іпотечної установи, розміщення яких здійснено під гарантію Кабінету Міністрів України, надану відповідно до

Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік. Забезпечення, що належить до I групи, є високоліквідним. До II групи належать: безумовні та безвідкличні гарантії/безвідкличні резервні акредитиви, що виконують функції фінансової гарантії: предмети застави-цінні папери емітентів, які згідно з міжнародною шкалою мають кредитний рейтинг, не нижчий, ніж “інвестиційний клас”, майнові права на грошові кошти боржника чи майнового поручителя, розміщені на вкладному (депозитному) рахунку в банку, який згідно з міжнародною шкалою має кредитний рейтинг, не нижчий, ніж “інвестиційний клас”, та за умови, що строк розміщення коштів не менший, ніж строк користування активом. До III групи належать: нерухоме майно, що належить до житлового фонду, легкові автомобілі. До IV групи належать: нерухоме майно, що належить до нежитлового фонду, транспортні засоби (крім легкових автомобілів), об’єкти у формі цілісного майнового комплексу, устаткування, іпотечні облигації, емітовані фінансовою установою, більше ніж 50 відсотків корпоративних прав якої належить державі та/або державним банкам, якість іпотечного покриття за якими відповідає вимогам законодавства України. До V групи належать: цінні папери, що внесені до біржового реєстру та перебувають у ньому на дату розрахунку резерву (крім цінних паперів інститутів спільного інвестування), емітентами яких є резиденти, цінні папери, емітовані органами місцевого самоврядування, іпотечні облигації інших емітентів, інвестиційні сертифікати, товари в обороті або в переробці, біологічні активи, майнові права на нерухоме майно, що належатиме до житлового фонду, майнові права на об’єкт незавершеного будівництва або інше нерухоме майно, що належатиме до житлового фонду, майнові права на нерухоме майно, що належатиме до нежитлового фонду, майнові права на об’єкт незавершеного будівництва або інше нерухоме майно, що належатиме до нежитлового фонду, майнові права на інше майно. Банк бере до розрахунку резерву вартість забезпечення із коефіцієнтом ліквідності забезпечення, визначеним згідно з таблицею Коефіцієнти ліквідності забезпечення Група забезпечення Коефіцієнт ліквідності I 1,0 II 0,8 III 0,7 IV 0,6 V 0,4 Фінансові труднощі клієнта, порушення умов договору, ймовірність банкрутства, погіршення платіжного статусу позичальника в групі, зміна економічних умов, які впливають на фінансове становище клієнта, такі об’єктивні події, які дають підстави стверджувати про зниження корисності фінансового активу, виділяє постановою Правління НБУ № 481 від 27 грудня 2007 року, якою затверджена Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні операції в банках України. Взявши за приклад правила нарахування резервів по кредитах виданих фізичним особам, то відповідно до Постанови № 23, існує наступна їх класифікація активів/наданих фінансових зобов’язань за такими категоріями якості I (найвища) - немає ризику або ризик є мінімальним; II - помірний ризик; III - значний ризик; IV - високий ризик; V (найнижча) - реалізований ризик. Для проведення детальнішого контролю за динамікою повернення виданих кредитів, існує відповідна класифікація позичальників за рівнем їх фінансової стабільності і платоспроможності. Відповідно до Положення існує 5 класів позичальників - фізичних осіб: від "А" до "Г", де до класу "А" відносяться позичальники – сукупний чистий дохід боржника - фізичної особи перевищує внески на погашення боргу за всіма активами банку щодо цього боржника за відповідний період; до класу "Б" відносяться позичальники – сукупний чистий дохід боржника - фізичної особи є не меншим, ніж сума внесків на погашення боргу за всіма активами банку щодо цього боржника за відповідний період,

простежується негативна тенденція (зміна місця роботи з погіршенням умов, зростання обсягу зобов'язань боржника - фізичної особи, що свідчить про підвищення ймовірності несвоєчасного та/або в неповній сумі погашення боргу). До класу "В" відносяться позичальники, сукупний чистий дохід боржника - фізичної особи є нижчим, ніж сума внесків на погашення боргу за всіма активами банку щодо цього боржника за відповідний період, наявні негативні зміни щодо загального матеріального стану клієнта та/або його соціальної стабільності. До класу "Г" відносяться відповідно позичальники, сукупний чистий дохід боржника - фізичної особи є недостатнім для своєчасних та в повному обсязі внесків на погашення боргу за всіма активами банку щодо цього боржника за відповідний період. Дана класифікація є досить розмитою. Якщо фінансовий стан позичальника можна визначити завдяки економічним показникам, які розраховуються за допомогою формул, то віднести фінансовий стан позичальника до певного класу є складніше, оскільки відмінності між класами є досить незначними. Так, для усунення цього недоліку, варто було б встановити та закріпити на законодавчому рівні для кожного класу відсотковий рівень, за наявності якого позичальника можна було б відносити до певного класу.[11] Постанова Правління Національного банку України № 23 від 25.01.2012р., якою затверджене Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування витрат за активними банківськими операціями Працівники банку мають обов'язок контролю динаміки погашення кредитної заборгованості. Для більш детального аналізу, існує також класифікація станів обслуговування кредиту, які у своїй класифікації за основу мають кількість днів прострочення платежу по за кредитним договором. Відповідно до вищезгаданого Положення існують такі стани обслуговування кредиту, які є однаковими для кредитів, виданих фізичним та юридичним особам (табл.1)

Таблиця 1

Класифікація клієнтів банку за термінами обслуговування отриманих кредитів [9]

Кількість календарних днів прострочення (включно)	Стан обслуговування боргу
від 0 до 7	“високий”
від 8 до 30	“добрий”
від 31 до 90	“задовільний”
від 91 до 180	“слабкий”
понад 180	“незадовільний”

Зазначені вище види класифікації кредитів за класом боржника, станом обслуговування кредиту та рівнем ризику можна об'єднати у спільну таблицю, зведені дані якої, дають змогу класифікувати кредит та загалом встановити стан обслуговування кредиту для потреб контролю (табл.2).

І в залежності від стану обслуговування кредиту банк визначає показник ризику кредиту, наданого фізичній особі, які виражені в чисельних у показниках-коефіцієнтах наступним чином (табл.3)

Корисним є наявність у всіх критеріях діапазону між показниками. Це дає можливість уповноваженим працівникам самостійно, зважаючи не тільки на

об'єктивні події визначені в постанові НБУ №481, а й на суб'єктивні фактори, такі як ділова репутація клієнта, термін співпраці клієнта з банком, його кредитна історія, якість та ліквідність забезпечення по кредиту, визначити рівень ймовірності погашення кредиту.

Таблиця 2

Критерії визначення стану обслуговування боргу клієнтами банку за отриманими кредитами на дату нарахування процентів за кредитом.

Фінансовий стан боржника - фізичної особи (клас)	Стан обслуговування боргу				
	“високий”	“добрий”	“задовільний”	“слабкий”	“незадовільний”
А	I	II	III	IV	V
Б	I	II	III	IV	V
В	II	III	IV	IV	V
Г	II	III	IV	V	V

Таблиця 3

Шкала оцінки ризику наданого банком кредиту на основі категорій позичальників

Категорія якості кредиту	Значення показника ризику кредиту (від розміру зобов'язань)
I – найвища	0,01 - 0,06
II	0,07 - 0,20
III	0,21 - 0,50
IV	0,51 - 0,99
V – найнижча	1,0

14 Постанова Правління НБУ № 23 від 23.01.2015 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» Проблемним у даній ситуації є трудомісткість даного процесу та залучення великої кількості відповідальних осіб до процесу визначення рівня зниження корисності активу. Зважаючи на велику кількість клієнтів, контроль за фінансовим станом усіх є завданням непростим, так само як і аналіз та контроль за фінансовим станом клієнта. Якщо відслідковування кількості днів прострочення не є проблемою через наявність технічного забезпечення, то контакт з клієнтом, справи якого погіршуються, курс обміну валют росте, а строк сплати платежу наближається, стає проблематичним. Вбачається необхідність прийняття рішення про донарахування процентів за відповідними активами. Самостійність та часткова суб'єктивність при прийнятті рішення про нарахування резервів, які мають на меті зниження балансової вартості активу, є полем для зловживання недобросовісними банками. Шляхом не формування резервів по прострочених кредитах, не показуючи таким чином реальну картину свого фінансового становища, а навіть більше вводячи в оману потенційних

клієнтів, шляхом нарахування доходів на такі кредити. Добросовісні банки, які мають на меті тривалу діяльність та надійне обслуговування своїх клієнтів, а також виконання свої зобов'язань перед клієнтами, здійснюють достовірний правдивий облік, однак найчастіше та в більшості своїй на 90 – 180 день прострочення по кредиту, у відповідності до внутрішньої облікової політики банку припиняють нараховувати доходи на ненадійні кредити та списують кредит за рахунок резервів. Після формування 100% резервів для відшкодування втрат за виданим кредитом, відповідно до плану рахунків бухгалтерського обліку, списують на рахунках для обліку кредитної заборгованості обліковуватись перестає та обліковується на рахунках для обліку витрат банку у вигляді резервів. В подальшому кредитна заборгованість обліковуються на позабалансових рахунках.

За результатом аналізу визнання доходів і процесу формування резервів, його трудо- та часозатратності, кількості інформації, яку потрібно проаналізувати та клієнтів, кредитні справи та фінансовий стан яких потрібно вивчити, з'являється ідея законодавчої заборони нараховувати доходи по кредитах, платежі по яких прострочені більше ніж на 180 календарних дні. Для добросовісних банків така заборона істотного значення не матиме, оскільки такі банки для достовірності фінансової звітності, шляхом прийняття рішення правління банків, нарахування доходів і так припиняється. У випадку недобросовісності банку, така заборона дозволить актуалізувати поточний якості кредитного портфелю, що дозволить попередити збитки і втрати, які можуть бути спричинені неплатоспроможністю банку. Зваживши на належними чином оцінивши ризики та проблемність формування та недоформування резервів банками, вбачається, що для уникнення проблем з недостатньою ліквідністю, для забезпечення точності та достовірності інформації, основою є правильне та своєчасне формування резервів, як коректорів дійсної вартості активу. Достовірна інформація, яка презентується клієнтам та доводиться до відома правління банку та НБУ, є запорукою стабільності та платоспроможності.

Передбачення чіткої відповідальності банку, яким, за результатом перевірки, встановлено порушення вимог законодавства щодо формування резервів за сумнівними кредитними операціями. Наявність грошової відповідальності у розмірі 1% від статутного капіталу банку мотивує банки формувати резерви та не створювати загрозливих ситуацій для вкладників, чиї кошти розміщені у вигляді депозитів та для держави в цілому, оскільки ліквідація банку процедура затратна для державного бюджету та економіки в цілому.

1. О. В. Васюренко Облік і аудит у банках : навч. посібник . - К. : Знання, 2008. - 623 с.
2. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123549#top
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р.
4. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 27.12.2007 р. №481.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління Національного банку від 17.06.2004року № 280.

6. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затверджені Постановою Правління НБУ від 18 червня 2003 року № 255.
7. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затверджена Постановою Правління НБУ від 23.01.2015 року № 23.
8. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні», затверджена Постановою Правління НБУ від 28 серпня 2001 року №368.
9. Постанова Правління НБУ № 23 від 23.01.2015 «Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями»

THE ACCURACY OF INFORMATION SUPPORT OF BANK'S PROFIT AND FORMING A RESERVE FUND: PROBLEMS AND WAYS OF SOLVING

Yaryna Petrushko

*Ivan Franko National University of Lviv,
Prospekt Svobody 18, UA – 79008, Ukraine*

“The key issues unveiled in the article The accuracy of information support of bank's profit and forming a reserve fund: problems and ways of solving describe the information support of bank's profits from credit operations in Ukraine's banks as crucial point in attracting of new clients. The correct and veracious reflection of the real bank's profit helps not only to be attractive but to be firm and reliable in the competitive environment. The presentation deals with the impact of correct and detailed accounting of bank's profits on Ukraine's banking system, and outlines its importance for the timely detection of bank's insolvency and prevention of their liquidation.”

Key words: credit, profit, credit operations, insolvency, accounting.

ДОСТОВЕРНОСТЬ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ О ДОХОДАХ И ФОРМИРОВАНИЮ РЕЗЕРВОВ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ»

Петрушко Я.Р.

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
79008 г.Львов, проспект Свободы, 18*

Основной вопрос, который раскрывается в статье «Достоверность информационного обеспечения о доходах и формированию резервов: проблемы и пути решения» описывает информационное обеспечения доходов от кредитных операций в Украине, как ключевое в процессе привлечения клиентов. Правильное и достоверное отображение реального дохода банка помогает не только быть привлекательным для клиентов, но и устойчивым в конкурентной среде. Статья говорит нам о воздействии правильного и детального бухгалтерского учета дохода на банковскую систему Украины и подчеркивает важность своевременного выявления неплатежеспособности банка, а также на предупреждения процедуры ликвидации банка.

Ключевые слова: кредит, прибыль, кредитные операции, неплатежеспособность, бухгалтерский учет.